

Til:
Klima- og miljøminister Tine Sundtoft
Olje- og energiminister Tord Lien

Kopi:
Miljødirektoratet
Norges vassdrags- og energidirektorat

Landsmøtet i Naturvernforbundet 6.–8. november 2015 har vedtatt følgende uttalelse:

Utvid verneplanen for vassdrag

Norsk vassdragsnatur er unik

Mye nedbør og bratte fjell lagt har grunnlaget for en unik vassdragsnatur også i et internasjonalt perspektiv. Opplevelsen av sildrende bekker, brusende elver og mektige fosser har en verdi som vanskelig kan omsettes i kilowattimer, kroner og ører. Mange arter er dessuten avhengige av rennende vann, intakte elver og naturlig dynamikk.

Mye har gått tapt

Omfattende utbygginger gjennom lang tid har redusert disse verdiene dramatisk. Vi har fortsatt et begrenset antall store fossefall i behold, fjordlandskap preget av tallrike vassdrag i fjellsidene og noen få vannrike elveløp som pulserer uendret gjennom kulturlandskap og urbane områder. Vassdragsnaturen uten inngrep krymper likevel i raskt tempo. Bare siden år 2000 er det gitt over 1000 nye konsesjoner til små, mellomstore og noen større kraftverk, de aller fleste i fjordnære områder.

Villaks, elvemusling og fossefall er bare noen av de truede artene som det blir langt færre av når sentrale økosystemer i vann forringes eller ødelegges. Sjeldne naturtyper som elvedelta, trange gjel og fossesprøytsoner bygges fortsatt ned. To av tre store vassdrag er alt regulert. Samtidig har vi i dag et stort kraftoverskudd, som ventes å bli enda større med klimaendringer som gir mer nedbør og mildere klima.

Naturopplevelser viktig for reiselivet

Utenlandske turister kommer til Norge for å oppleve fjorder, fjell, fosser og urørt natur. For Norge som turistland er intakte fosser og elver viktig for reiselivsnæringen og for at framtidige generasjoner skal få samme muligheter for naturopplevelser som oss.

Mer vern er nødvendig

Verneplanene skal reflektere mangfoldet av norsk vassdragsnatur og bør fortrinnsvis utgjøres av sammenhengende vassdrag fra kilde til utløp. Dette har det ikke vært mulig å oppfylle, blant annet fordi mange av de større vassdragene er bygd ut. Også lavlandselver, kystvassdrag og elver nær bebyggelse og i sentrale områder er underrepresentert på grunn av bruk til andre formål (som næring og landbruk). Samtidig er det fortsatt mange intakte og verneverdige vassdrag som trues av utbygging. Det er derfor behov for å utvide verneplanen med vassdrag som har store dokumenterte verneverdier, som utvider/forbedrer representativiteten i verneplanene og hindrer utbygging av de mest verneverdige, intakte elvene.

Naturvernforbundet krever at regjeringen og Stortinget lar vernede vassdrag være i fred, og ber om at det igangsettes et arbeid med å utvide verneplanen. Et slikt arbeid bør starte med å kartlegge/avdekke manglene ved dagens verneplan, slik at representative

vasdragstyper kan komme med. Vern er den viktigste måten å bringe den unike norske vassdragsarven videre til kommende generasjoner på.

Noen vassdrag peker seg ut som åpenbare vernekandidater. Av disse er Hovda i Hedmark, Vinda i Oppland, Skurvedalsåna og Solheimsåna i Rogaland, Øystesevassdraget og Dalelva i Hordaland, Tvinna og Gjengedalsvassdraget i Sogn og Fjordane, Huna i Møre og Romsdal, Garbergelva i Sør-Trøndelag, Vasja og Messingåga i Nordland og Rotsundelva i Troms. Disse vassdragene har dokumenterte verneverdier. Noen er under konsesjonsbehandling; for andre er konsesjonssøknaden avslått. Øystesevassdraget ble foreslått vernet blant annet av Norges vassdrags- og energidirektorat i 2009 under supplering av verneplanen og er en selvsagt kandidat til vern.

Verneplanen til Klima- og miljødepartementet

Det er en historisk anakronisme at ansvaret for verneplanen for vassdrag ligger i Olje- og energidepartementet. Vassdrag er en vital del av norsk natur og har stort mangfold av arter og naturtyper. Naturmangfoldloven forvaltes av Klima- og miljødepartementet, og da er det naturlig at ansvaret for vernede vassdrag også forvaltes av det samme departementet. Vi krever derfor at ansvaret for verneplanen overføres fra Olje- og energidepartementet til Klima- og miljødepartementet.